

БИЛТЕН

АГЕНЦИЈА ЗА ПРЕДШКОЛСКО ОСНОВНО И СРЕДЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ

јануар – март 2020. године

Драги *eTwinneri*!

Чему другом и овом тромјесечном билтену нашег дружења с вама посветити највише пажње него ентузијазму и одважности наставника да дјелују и раде у складу с новонасталом ситуацијом, не само у Босни и Херцеговини него и у читавом свијету. Задесило нас је стање природне несреће или, под другим називом, ванредно стање због појаве коронавируса. Ради заштите људских живота, у цијелој Босни и Херцеговини услиједила је врло битна одлука – обустава наставног процеса у установама за све нивое образовања. Међутим, за све школарце у Босни и

Херцеговини битна је информација да током обуставе наставе редовну наставу имају прилику пратити путем малих екрана. Ученици се редовно информишу о тачним терминима, које могу наћи на званичним страницама *@MultimedijaBHRT* и *@RTRSvijesti*. Редовну онлајн наставу имају и ученици Кантона Сарајево са својим предметним наставницима. Све наведено указује на огроман ентузијазам и вољу и наставника и ученика и њихових родитеља да се процес одгоја и образовања не зауставља без обзира на све. Захваљујући и нашим *eTwinnerima* и *eTwinning* алатима многе наставне теме реализују се у складу с потребама наставног плана и програма те потребама различитих нивоа образовања.

Без обзира на новонасталу ситуацију, захваљујући *eTwinning* платформи имамо могућност да комуницирамо и сарађујемо с наставницима широм свијета. И даље можемо радити преко онлајн платформе и с нашим ученицима у започетим или новонасталим *eTwinning* пројектима. Немојте се обесхрабрити ни у постизању циљева потребних за прољећну кампању. Учествујте и комуницирајте, а државна служба ће даље давати огромну подршку за ваше активности и приједлоге.

Наших осам одважних и вриједних амбасадора такође ће пружити неопходну подршку како новим тако и искуснијим *eTwinnerima* у Босни и Херцеговини. Само размјеном информација и знања можемо континуирано остваривати своје *eTwinnerske* циљеве.

Желимо да се ова ванредна ситуација што прије заврши у цијелом свијету те да се сви вратимо у нормалне и побједничке токове живота. *eTwinnerski* до постављених циљева. 😊

Пуно успеха у другом полугодишту школске 2019/2020. године жели вам ваш

eTwinning тим

eTwinning вијести

За eTwinning 2020. је година климатских промјена и еколошких изазова.

„Наш је циљ помирити економију с планетом Земљом, помирити начин наше производње, начин како конзумирамо, с нашом планетом и да све то функционише за наше људе.“

Урсула вон дер Лејен, председница Европске комисије

Подржавајући [Европски зелени споразум](#), eTwinning признаје да ће данашњи ученици сутра бити одрасли људи. Вјероватно ће осјетити ефекте климатских промјена. Због тога је неопходно научити одрживо живјети како бисмо се супротставили климатским промјенама и другим изазовима окружења.

- Прољећна кампања почела је 2. марта 2020. године; учествује 8 eTwinning амбасадора из БиХ (Алма Ђедовић, Азра Шоше, Фатима Кличић, Лејла Хујдур, Нијад Салиховић, Нада Соколовић, Адела Добрић и Сандра Средојевић)
- Редовни састанци eTwinning тима с амбасадорима (планиране активности и реализација постављених циљева)
- **У овом периоду реализовано је 10 радионица и 4 вебинара**
- **Статистички је повећан број корисника eTwinning портала у БиХ, као и број пројеката и нових школа**

Ознаку eTwinning школе за 2020. годину понијело је 8 школа у Босни и Херцеговини, и то:

ЈУ ОШ Свети Сава, Фоча

ЈУ ОШ Веселин Маслеша, Фоча

ЈУ ОШ Вук Караџић, Власеница

ЈУ ОШ Осман Накаш, Сарајево

ОШ Петра Бакуле, Мостар

ЈУ Гимназија Добриња, Сарајево

Средња економска школа, Сарајево

ЈУ Средња зуботехничка школа, Сарајево

Европски пакет алата за школе нуди конкретне идеје за побољшање сарадње унутар школе те с другим школама и са широм заједницом како би се свој дјечи и младима омогућило постизање успјеха у школи. Директори школа, наставници, родитељи и друга лица укључена у различите аспекте школског живота овдје могу пронаћи корисне информације, примјере мјера и додатне материјале који би могли обогатити њихов рад на пружању ефикасног и висококвалитетног предшколског и школског образовања.

Циљ Пакета алата јесте подржавање размјене и [пријеноса најбољих пракси](#) и искустава међу наставним особљем и креаторима политика.

<https://www.schooleducationgateway.eu/hr/pub/profile.cfm?do=toolkitforschools>

Све наше активности пратите на нашој званичној веб-страници

<https://aposo.gov.ba/bs/erasmus/etwinning/>

и на Фејсбуку *eTwinning* БиХ.

eTwinning

Улагање у наставнике је улагање у будућност

Последњих година уочили смо повећан број проблема с којима се сусреће наставничко звање, као што су [пад престижа](#), [све старија наставничка популација](#) те [високе стопе осипања наставника](#). Разумијевањем различитих проблема и припремањем за будућност, укључујући пружање [ране подршке каријери](#) и [менторство](#) за наставнике и директоре школа, „[може се створити снажније и привлачније](#)” звање у подручју школског образовања. Овдје се наводе три начина како то постићи.

Пближе се упознати с пројектом „Наставничке каријере”

Наставничко звање се развијало и многи фактори који су узроковали ту промјену, као што су **развоји у образовном управљању** и промјене **услова тржишта рада** за наставнике, нису још добро схваћени. Њихово је разумијевање циљ системског упоредног пројекта [Наставничке каријере](#), првог те врсте. У пројекту се истражују промјене и трансформација, и у образовању и на тржиштима рада, које су нас довеле до „[кризе наставничког звања](#)”.

Циљ пројекта јесте да:

- објасни промјене у наставничкој политици на националном и међународном нивоу те њихове резултате;
- разумије пад статуса и привлачности наставничког звања;
- испита поступак расподјеле наставника на тржишту рада;
- обезбиједи одрживост звања предвиђањем осипања и мобилности наставника.

Пројекат Наставничке каријере финансира [Европски истраживачки савјет \(ERC\)](#), као дио [истраживачког и иновацијског програма Европске уније Обзорје 2020](#).

Почетак за свакога може бити тежак. То се нарочито односи на нове наставнике, који се могу осјећати бачено и беспомоћно те без потребне подршке у првих неколико година рада. Срећом, постоје иницијативе као што су [Alustavat Opetajat Toetav Kool](#) (Школа за нове наставнике), у оквиру којих се, осим што се **анализирају потребе и подиже свијест** о проблемима с којима се сусрећу нови наставници – пружају **потребни ресурси, оспособљавање и подршка**.

Непрофитна иницијатива из Естоније сарађује с мрежом школа, а свака школа спроводи [десет основних начела](#), која се темеље на опажањима и консултацијама с наставницима, челницима образовних институција и осталим учесницима и која служе као водич у вези с питањем како створити заједницу подршке. Обухваћени су [тренирање и менторство](#), као и **дијељење информација и ресурса**, чак и приједлози о **расподјели управних задатака**.

Откад је програм први пут спроведен, **2016**, наставници су указали на пораст у [самоефикасности](#) и развоју својих **наставничких вјештина**. Мрежа тренутно има [85 школа чланица](#) широм Естоније.

НВО сарађује с [Националном фондацијом цивилног друштва](#) и с [Министарством за образовање и истраживање](#) у Естонији и прималац је подршке *Start-up* инкубатора у 2017. [NULA](#).

Кључни развој компетенција, ресурси за онлајн подучавање и учење

Уз многе школске образовне системе који се одједном пребацују на интернетске часове, дијелимо неке везе како бисмо помогли наставницима и мотивисали их.

Општи савјети за дизајн и припрему лекција:

Едублогерка Катлин Морис објавила је интернетску страницу као одговор на затварање школа, с огромним распоном приједлога из цијелог свијета о томе како наставници и школе могу приступити мрежној настави.

UNESCO је објавио и користан попис образовних апликација и платформи.

И не заборавите да овај интернетски курс за стручно усавшавање на формалном оцјењивању такође почиње 16. марта. Можете се јавити чак и ако пропустите почетак, а претпостављамо да ће наставници хтјети разговарати на мрежним платформама.

8 кључних компетенција за цјеложивотно учење:

Писменост

У пројекту [Let's cross the boundaries of primary education together](#) (Пролазимо границе основног образовања заједно) наставници и ученици из различитих земаља створили су часописе о различитим темама курикулума. Ученици су развили своје комуникацијске вјештине, као и знање из различитих предмета. Часописи су доступни на мрежи и укључују квизове који се могу довршити лекцијама или домаћим задацима.

Вишејезичност

Европски центар за модерне језике има намјенску страницу [New Media in Language Learning](#) (Нови медији о учењу језика). Пуна је корисних упутстава и идеја за наставнике у вези с дигиталном технологијом и онлајн учењем, укључујући [DOTS – Developing Online Teaching Skills – training kit](#) (Развој мрежних наставних вјештина – комплет за обуку).

Математика и наука

[European Space Agency](#) (Европска свемирска агенција) има фантастично мјесто за образовање с активностима и ресурсима за наставника. Доступна је на шест језика.

Дигитална компетенција

EU Code догађа се у октобру сваке године. Страница „Teach” на интернету садржи [Code Week линкове за многе различите ресурсе широм Европе.](#)

Личне и друштвене компетенције

Док је једна школа у Хонг Конгу одржала виртуални спортски дан ([virtual sports day](#)), интернетска библиотека ([GoNoodle online library](#)) нуди низ забавних плесних видео-записа дизајнираних за дјецу различитих нивоа образовања која их могу пратити и кретати се.

Грађанска компетенција

ЕУ кутак за учење ([EU Learning Corner](#)) мјесто је гдје наставници могу пронаћи игре, такмичења и књиге о активностима ([games, competitions and activity books](#)) како би помогли ученицима да открију ЕУ на одговарајући начин, у учионици или код куће. Веб-страница доступна је на 24 језика, а ресурси се могу наћи по различитим темама и за различите узрасте ученика.

Предузетништво

„Youth Start” је европски пројекат који има предузетничке активности и наставне материјале ([Entrepreneurship activities and teaching materials](#)) на седам језика.

Културна свијест и изражавање

Многи европски музеји нуде интернетске обиласке и образовне ресурсе, укључујући и активности учионице Куће европске историје ([House of European History classroom activities](#)); доступни су на 24 језика.

Међународни практичари C&T (креативност и подучавање) нуде бесплатне часове драме на мрежи ([free online drama lessons](#)). Наставници такође могу испунити упитник којим ће се водити који ће се интернетски ресурси створити у наредним седмицама на овој страници блога COVID-19.

eTwinning

Да ли путањама наставничке каријере треба више рута?

Подучавање је једно од најважнијих звања у нашем друштву; међутим, током посљедњих 40 година недостатак наставника и високе стопе осипања наставника створили су озбиљне проблеме у многим образовним системима. Према најновијим студијама, ова ситуација често одражава релативни пад економског и друштвеног статуса звања као и све веће одговорности у послу те повећану сложеност. Професор *Xavier Dumay* испитује наставничке каријере „друге генерације” те би ли оне могле бити рјешење.

Слика: Cory Woodward / Unsplash.com

Ти су проблеми заједнички многим земљама. Као резултат појавио се све већи глобални простор за управљање образовањем од завршетка Другог свјетског рата. Наставници су били на агенди Организације за економску сарадњу и развој (ОЕЦД) од шездесетих година, а највише од деведесетих. У ЕУ, послије Уговора из *Maastrichta* из 1991. појавили су се програми којима су се подупирали међународна мобилност и професионални развој тренера као и појачан интерес у оквиру европске димензије за националне курикулуме. Посљедњих деценија европско управљање обухватило је много опсежније праћење учења наставника, путање рада и каријере те проблеме укључене у европске образовне системе.

Међу кључним питањима о којима се расправљало јесу наставничке каријере. Уобичајено се критикује да се не мијењају те да појединцима не нуде могућности за изазове и професионални развој, чиме каријере постају привлачне и стимулишуће, и настају проблеми у вези с тражењем и задржавањем висококвалитетних кандидата. Чини се да образовни системи као што су они у Сингапуру, Јапану те, у одређеној мјери, у Аустралији или Перуу, промовишу наставничке каријере „**друге генерације**”, са скалама у каријери које су усмјерене на доказ о професионалном развоју и експертизи.

Иако се о учинцима тих модела наставничке каријере друге генерације још у великој мјери расправља у научној заједници, њихове темељне претпоставке потребно је ваљано испитати.

Прво, присјетимо се, уз ризик да звучи тривијално, да су **професионални развој и почетно оспособљавање двије стране исте кованице** те да **би обоје коријене требало да имају у снажном основном професионалном знању**, што чини саставни дио дијалога између наставничког звања, истраживача и твораца политика. Дискурси о наставничким каријерама често указују на интерес за запошљавање наставника с наставничком каријером друге генерације, због њиховог стручног знања из специјализованих предмета или професионалних домена, обично путем убрзаних шема почетног оспособљавања наставника. С друге стране, ове убрзане шеме често иду руку под руку са шемама велике одговорности, чиме се ограничавају способности наставника да доприносе основном знању. Стављање професионалне експертизе наставника у средиште система укључује повјерење у способност наставника да прилагоде своје професионалне праксе сложеним ситуацијама поучавања на темељу ресурса које су стекли у почетном оспособљавању, у активностима сталног професионалног развоја те различитим професионалним искуствима.

Друго, **хоризонталну – а не само вертикалну – мобилност потребно је вредновати**. У Сингапуру, на примјер, скале у каријери обухватају три каријерне стазе, с могућим мостовима између све три стазе: стазу поучавања, стазу вођства и стазу специјалиста сениора. Стаза поучавања усредсређује се на педагошко знање и вјештине наставника. Обухвата четири фазе у развоју каријере, повезане с нивоима експертизе у подручју поучавања: наставник сениор, наставник вођа, наставник магистар и наставник магистар директор. Занимљиво је да је специјалистичка стаза осмишљена као допринос од наставничког звања до развоја основног знања за поучавање и истраживање те развој.

Треће, **професионализам наставника не би требао да се изједначи с професионализмом руководиоца**. У односу на професионални развој и учење, наставници би најприје требали бити одговорни својим колегама стручњацима, а не директорима школа или у погледу показатеља ефикасности. Професионални је развој континуиран и дуготрајан поступак, који није могуће смањити на краткорочне циљеве и ограничене показатеље. На исти начин, хијерархије у звању требају одражавати релативне нивое професионалне експертизе, а не (само) разлике између руководећих и оперативних функција.

И посљедње, а ипак важно, **за укључивање у професионални развој потребне су безбједне будуће перспективе које се ослањају на погодне услове запошљавања**. Шеме обрачуна плата према раду, при чему напредак на скалама каријере углавном зависи од показатеља успјешности ученика, супротне су томе јер настоје гурнути наставнике према краткорочној флексибилизацији, а не стимулисати темељни развој професионалних способности за висококвалитетна образовна окружења.

„Морамо се потрудито да нам школе не остаре, да нам се прије времена не уморе и да не остаре просвјетни радници, да нам дјеца долазе у школу своје, а не наше младости.“

Душан Радовић